

Belovai Henriette

Egy emlékkötet margójára

Ünnepi tanulmánykötet dr. Kovács Tamás (1940–2020) altábornagy legfőbb ügyész tiszteletére. Szerk: Fejes Erik. Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság.

Mikor felkérést kaptam e recenzió megírására, nyomban igent mondtam, amit utólag némiképpen meggondolatlan lépésnek tartottam. Mert mi is a recenzió? Az nyilvánvaló, hogy bár mindannyiunknak van véleménye egy elolvasott könyvről, azonban ha az a feladat, hogy a könyv tartalmát összefoglalva hozzunk életre egy olyan ismertetőt, mely kellőképpen informatív és az olvasó kedvét meghozza ahhoz, hogy a művet elolvassa, rájövünk, hogy ez nem feltétlenül könnyű feladat.

Különösen nem, ha az adott könyv Prof. Dr. Polt Péter legfőbb ügyész és Dr. Kádár Pál PhD. dandártábornok, a Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság elnökének ajánlásával kezdődik, mely két bevezető írás már önmagában is felkelti az olvasó érdeklődését aziránt, hogy kézbe vegye az egyébként rendkívül igényes kivitelezésű könyvet.

Előbbi szerző megemlékezése azért is figyelemre méltó, mert két évtizeden át dolgozott együtt dr. Kovács Tamás altábornaggal, aki a katonai ügyészi pályán mintegy fél évszázadig szolgált, ezalatt huszonöt éven át vezetőként, ezen belül pedig tizenhat esztendőn keresztül katonai főügyészként, a legfőbb ügyész helyetteseként, legvégül pedig legfőbb ügyészként szolgált. Így biztos állíthatjuk, sokat látott szakember.

Dr. Kádár Pál ajánlásából is egyértelműen kiderül, hogy dr. Kovács Tamás munkásságának köszönhetően kortörténeti jelentőségű dokumentumok kerültek elő, lettek megismerhetők és

kutathatók, melyek a modern magyar katonai jogtörténet forrásai lettek.

Dr. Fejes Erik őrnagy, a Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság elnökségi tagjaként, egyben e kötet szerkesztőjeként a kordokumentumként is használható tanulmányok összegyűjtésével az elmúlt idők szakemberei előtt is fejet hajtva a katonai jogász társadalom méltó tisztelgését fejezi ki dr. Kovács Tamás altábornagy előtt.

Mindezt egy igen nívós kivitelezésű tanulmánykötetben. A kivitelezés már csak azért is igényes, mert a könyv keménykötésű, ebből következően igényli, hogy leüljünk vele a kedvenc fotelünkbe, hogy míg feltáruznak előttünk egy kiváló szakember szakmai előadásai, tanulmányai, a figyelmünket csak ennek szentelhessük. Amire érdemes is időt szánni, hiszen néhai dr. Kovács Tamás altábornagy megkerülhetetlen tudományos hagyatéka számos publikációból áll, melyek magyar és idegen nyelven egyaránt megjelentek, magyar és külföldi fórumokon egyaránt. Ezért is igen nagy vállalás lehetett összegyűjteni azokat, melyek talán a legegységelműbben fémjelzik az ünnepeelt munkásságát, a számára leginkább fontosnak és alapos és körültekintő tanulmányozásra érdemesnek tartott jogász-szakmai kérdéseket.

E recenzió tárgya tehát a hazai katonai jog egyik kiváló személyiségének előadásanyagaiból, tanulmányaiból és elemzéseiből összeállított kötet. Ebből következően az írások nem csupán érintőlegesen kapcsolódnak dr. Kovács Tamás altábornagy személyéhez, hanem konkrétan hozzá kapcsolódnak, a világlátását, a szakmai álláspontját, a problémafelvetéseit világítják meg, így betekintést nyerhetünk szinte a teljes munkásságába.

Megtudhatjuk, hol kezdte pályafutását, mi keltette fel az érdeklődését a jogi pálya iránt, mi volt ezen belül is az egyik kedvenc területe. Ezen felül emberivé teszi a kötetet, hogy a magánélete alakulásáról is olvashatunk, de például arról is, hogy

milyen sportágakat űzött. Fény derül arra is, hogy az 1964-ben a Vietnámi Demokratikus Köztársaság és az Amerikai Egyesült Államok között kitört háború befejezése és a béke helyreállítása érdekében a részes felek által 1973. január 27-én aláírt szerződés alapján létrehozott Nemzetközi Ellenőrző és Felügyelő Bizottságban milyen szerepet töltött be.

Arra is választ kapunk, hogy honnan jött az elhatározása, hogy a katonai igazságszolgáltatásban lássa meg azt a területet, melyen aztán évtizedeken keresztül igyekezett szakmai érvekkel felvérteződni és annak létjogosultságát alátámasztandóan a világban működő katonai igazságszolgáltatási rendszereiről összegyűjtött információkat ennek szolgálatába állítani.

A kötet azonban nem csupán az általa, hanem a róla megfogalmazott gondolatokkal sem marad adósunk, kollégái visszaemlékezéseivel is megismerkedhetünk, melyek kidomborítják dr. Kovács Tamás altábornagy személyiségének legfőbb vonásait, munkamorálját, értékrendjét, ezzel együtt vezetői stílusáról is képet festve.

A kötetben külön csokorba szedve olvashatók dr. Kovács Tamás írásművei 1976-tól egészen 2017-ig, valamint előadásai és beszédei 1998-tól 2010-ig terjedően.

Az írásművek témái között találhatjuk a katonai igazságszolgáltatás szervezeti és eljárásjogi megoldásaival kapcsolatos nemzetközi tapasztalatairól írt elemzését, mely szoros összefüggésben van azzal, hogy 1988-ban felmerült Magyarországon a katonai igazságszolgáltatás megszüntetésének ötlete. E körben mélyrehatóan foglalkozik a katonai bíróság mibenlétével, természetével, hogy az különbíróság-e vagy szakbíróság, illetőleg a katonákkal szembeni eljárásokkal, vizsgálódásait európai és Európán, illetve NATO-n kívüli országokra is kiterjesztette. Részletesen bemutatta a katonai igazságszolgáltatás szervezeti megoldásait, a katonai ügyészségek funkcióit, alkotmányos helyzetét és feladatait, de foglalkozott a katonai büntetőperrendtartás

születésétől a katonai ügyészi szervezet megszűnéséig zajlott eseményekkel, annak háttérével.

Természetesen a katonai büntetőeljárásban, azzal kapcsolatosan felmerült kérdésekkel és azok megoldásaival, a megoldási lehetőségek felvázolásával kapcsolatosan is kimerítő tanulmányt olvashatunk. A kötet tartalmazza az ügyészi hivatás jövőképevel kapcsolatos írásait is, melyek széles körű kitekintést adnak külföldi országok ezzel kapcsolatos törekvéseiről is. Emellett olvashatunk a Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság megalakulásáról is. A kiadvány fényképmelléklettel zárul, mely dr. Kovács Tamás altábornagy életének egyes fontos eseményeit örökítik meg.

Az ünnepezt írásainak olvasása után remélhetőleg sokakat inspirál néhai dr. Kovács Tamás altábornagy személyes példaképétől, Damjanich Jánostól átvett jelszava: „Utánam!”

Összességében a kötet írásai tisztelettel és méltó főhajtással idézik fel és ismertetik meg dr. Kovács Tamás altábornagy életművének legfőbb állomásait, feltárva, hogy a katonai jogi gondolkodás a munkásságának köszönhetően mennyit gazdagodott. Inspirálóan hathat mindazokra, akik e területen tevékenykednek, de a katonai büntetőjog iránt érdeklődőknek is értékes és emlékezetes olvasmányélményt nyújthat.